

22 decembrie 2021

La Nr.

Nr. 04-2/21-3230

din

Doamnei Ala NEMERENCO
Ministru al Sănătății

***Propunere de perfecționare a legislației
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea nr. 52/2014
cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)***

Avocatul Poporului¹ asigură promovarea și protecția drepturilor și libertăților omului, având un rol fundamental în consolidarea democrației și a statului de drept.

Contribuția Avocatului Poporului în apărarea drepturilor omului constă inclusiv în perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, promovarea unor mecanisme și procedee de apărare în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 52/2014 și alte legi naționale.

În cadrul unor sesiuni de informare, discuții avute cu personalul medical, mai mulți medici și-au exprimat îngrijorarea cu privire la securitatea datelor sale cu caracter personal. Această îngrijorare este determinată de faptul că la eliberarea rețetei pentru medicamente compensate, completarea extrasului din istoria cartelei medicale sau recomandării pentru pacient, este necesar în secțiuni speciale de completat IDNP-ul (numărul de identificare) a medicului.

Medicii sunt conștienți de necesitatea păstrării confidențialității datelor pacientului, dar se întreabă despre responsabilitatea pacientului de a păstra datele cu caracter personal ale medicului, în condițiile în care pacientul are acces direct la aceste date atunci când i se eliberează rețeta sau alte documente unde este specificat IDNP-ul medicului.

Avocatul Poporului accentuează că confidențialitatea datelor cu caracter personal ale medicilor trebuie păstrată la fel ca cea a pacienților. Dreptul la respectarea datelor cu caracter personal este unul fundamental și general

¹În temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 217 din 09.12.2021, până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman).

recunoscut. Prelucrarea acestor date trebuie să respecte elementele esențiale ale protecției datelor cu caracter personal, și anume supravegherea independentă și respectarea drepturilor persoanelor vizate.

Subiectul confidențialității datelor cu caracter personal este de mult timp în vizorul Avocatului Poporului²³⁴.

În ceea ce privește confidențialitatea în domeniul medical, este bine cunoscut faptul că medicii au un șir de acte normative, instrucțiuni, recomandări⁵⁶⁷ prin care sunt obligați să păstreze confidențialitatea datelor cu caracter personal ale pacienților, date cu privire la persoana acestora, tratament, identificarea bolilor, etc.

În contextul problemei abordate a apărut întrebarea cu privire la siguranța datelor personale ale medicului în acest proces, îndeosebi atunci când sunt obligați să indice datele cu caracter personal în unele formulare-tip de evidență medicală.

Este determinant faptul că, la prescrierea medicamentelor compensate se înmânează o rețetă completată în original, dar se fac mai multe copii ale acesteia, una dintre care se înmânează persoanei (pacientului) înscrise în lista medicului de familie⁸. Conform formularului rețetei, medicul este obligat să indice IDNP-ul, asemenea informații fiind solicitate și prin alte acte/ordine ale Ministerului sănătății.

Ținând cont de acestea, medicul riscă ca datele sale cu caracter personal să fie divulgate, cu atât mai mult că acestea circulă nu doar către pacient, dar și între instituțiile medicale (ca în cazul formularului nr. 027/e – *formularul Trimtere - Extras*).

Consider, că includerea datelor personale ale lucrătorilor medicali în rețeta pentru medicamente compensate sau alte formulare, la care au acces pacientul sau alte persoane terțe nu este justificată și generează încălcarea dreptului la protecția datelor personale ale lucrătorului medical.

²<http://ombudsman.md/news/avocatul-poporului-a-constatat-anumite-derogari-de-la-standardele-nationale-si-internationale-in-hotararea-nr-21-din-24-07-2020-a-comisiei-nationale-extraordinare-de-sanatate-publica-si-recomanda-rev/>

³<http://ombudsman.md/news/avocatul-poporului-solicita-demnitarilor-si-reprezentantilor-mass-media-sa-respecte-confidentialitatea-dator-cu-caracter-personal/>

⁴<http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/11/propunere133.pdf>

⁵LEGE Nr. 263 din 27-10-2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului

⁶LEGE Nr. 264 din 27-10-2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic

⁷HOTĂRÎREA Guvernului Nr. 192 din 24-03-2017 cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului

⁸Punctul 24 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la modul de compensare a medicamentelor în condițiile asigurării obligatorii de asistență medicală N 1372 din 23.12.2005

În conformitate cu art. 9 din Legea nr. 133/2011, prelucrarea numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal având o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiții: a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul; b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație.

În acest articol sunt indicate condițiile, dar nu este prevăzut, în situațiile descrise, cine este persoana care poate beneficia de datele cu caracter personal ale medicului și cum le poate utiliza. Totodată, nu este prevăzută răspunderea pentru utilizarea ilegală a datelor de către pacienți sau alte persoane terțe care pot avea acces la aceste date.

Potrivit art. 14 din Legea nr. 264 din 27 octombrie 2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic⁹, medicul este în drept: b) să fie asigurat cu condiții pentru a-și desfășura activitatea profesională cu respectarea regulilor și tehnologiilor de acordare a asistenței medicale; f) să-și apere, inclusiv pe cale judiciară, dreptul la muncă și alte drepturi profesionale; g) să cunoască drepturile și obligațiile sale de serviciu; h) să exercite alte drepturi, în conformitate cu legislația în vigoare.

Art. 7 alin. (1) din Legea nr. 263 din 27 octombrie 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului¹⁰ prevede responsabilitățile pacientului, printre care: e) să respecte regulile de comportament stabilite pentru pacienți în instituția medico-sanitară, precum și recomandările medicului în perioada tratamentului ambulator și staționar; g) să respecte drepturile și demnitatea altor pacienți, precum și ale personalului medico-sanitar.

De menționat că în articolul 28 al Constituției Republicii Moldova este consacrat dreptul la viața intimă, familială și privată. Sub incidența acestui articol cad toate persoanele aflate sub jurisdicția statului, fără niciun temei de discriminare și în baza prevederilor constituționale, conform cărora toți sunt egali în fața legii și au dreptul de a se adresa în justiție în cazul violării drepturilor lor¹¹. În acest context, protejarea vieții private include și **identitatea persoanei**. Totodată, protejarea vieții private a persoanei implică și dreptul la:

a) *consimțământul persoanei, ale cărei interese sunt atinse în procesul de divulgare a informației cu caracter personal; etc*¹².

Dreptul la protecția datelor cu caracter personal se numără printre drepturile protejate în temeiul articolului 8 din Convenția europeană a drepturilor

⁹https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110649&lang=ro#

¹⁰https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110648&lang=ro#

¹¹https://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilita/Comentariu_Constitutie.pdf

¹²Ibidem

omului, care garantează dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței și stabilește condițiile în baza cărora sunt permise limitări ale acestui drept.

În Jurisprudența sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit **„Protecția datelor cu caracter personal are un rol fundamental în exercitarea de către o persoană a dreptului său la respectarea vieții private și de familie, astfel cum este garantat de art. 8 din Convenție¹³. Dreptul intern trebuie să ofere garanții adecvate pentru a preveni orice utilizare a datelor cu caracter personal care ar putea fi incompatibilă cu garanțiile prevăzute de acest articol [...]. Necesitatea unor astfel de garanții este cu atât mai mare în cazul protecției datelor cu caracter personal care constituie obiectul prelucrării automate, în special atunci când aceste date sunt utilizate în scopuri polițienești. Dreptul intern ar trebui să se asigure că aceste date sunt relevante și nu sunt excesive în raport cu scopurile pentru care sunt înregistrate, și că ele sunt păstrate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate o perioadă nu mai lungă decât este necesar pentru scopurile pentru care acestea sunt înregistrate [...]. [Acesta] trebuie să ofere, de asemenea, garanții adecvate, că datele cu caracter personal care au fost înregistrate au fost protejate în mod eficient împotriva utilizării necorespunzătoare și abuzului [...].”** [S. și Marper împotriva Regatului Unit, hotărâre (Marea Cameră) din 4 decembrie 2008, pct. 103]¹⁴.

Regulamentul General privind Protecția Datelor¹⁵ (în continuare RGPD) înlocuiește Directiva 95/46/CE (Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date)¹⁶ și oferă securitate în mediul atât on-line, cât și off-line.

Articolul 5 al RGPD¹⁷ prevede principiile referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal și anume : “datele cu caracter personal trebuie să fie prelucrate în mod legal, echitabil și transparent în raport cu persoana vizată („legalitatea, corectitudinea și transparența”);colectate în scopuri specificate, explicite și legitime și să nu fie utilizate în continuare într-o manieră incompatibilă cu acele scopuri; prelucrate ulterior în scopuri de arhivare de interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică sau în scopuri statistice; adecvate, relevante și limitate doar la ceea ce este necesar scopurilor

¹³https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf

¹⁴https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Data RON.pdf

¹⁵<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=RO>

¹⁶<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A31995L0046>

¹⁷<https://gdpr.algolia.com/gdpr-article-5>

pentru care sunt prelucrate; (...); păstrate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate pentru o perioadă nu mai mult decât este necesar scopurilor pentru care au fost prelucrate; totodată, datele cu caracter personal pot fi stocate pentru perioade mai lungi, în cazul în care acestea vor fi prelucrate exclusiv în scopuri de arhivare în/de interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică, sau pentru statistici; (...).

Subsecvent, Avocatul Poporului atrage atenția asupra faptului că în Republica Moldova medicul nu este apărat împotriva divulgării datelor sale cu caracter personal. La fel ca pacienții, medicii pot fi expuși divulgării datelor personale, astfel încălcându-se un drept fundamental.

În concluzia celor menționate supra și în scopul asigurării unei protecții adecvate a drepturilor omului, implicit datelor personale tuturor persoanelor, Avocatul Poporului:

Recomandă:

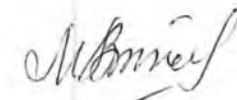
1. Revizuirea tuturor modelelor-tip de acte (rețete, formulare) în care se conțin mențiuni cu privire la IDNP-ul medicului sau alte date cu caracter personal, pentru a evita încălcarea dreptului la protecția datelor personale ale lucrătorilor medicali.

2. Cu titlu de soluție alternativă, instituirea unei baze de date cu atribuirea codurilor personalizate sau ștampila cu numele/prenumele medicului și numărul licenței acestuia sau a diplomei de absolvire a Universității de Medicină, astfel încât să poată fi verificată veridicitatea actului eliberat, fără a fi divulgate datele cu caracter personal.

3. În cazul formularelor care ies din instituții (către alte instituții medicale sau terțe), să fie prevăzută o procedură internă (un program intern virtual) de comunicare între instituții.

Despre decizia/acțiunile întreprinse cu privire la propunerea înaintată Avocatul Poporului urmează a fi informat în termen de 60 zile.

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

ex: Catan A.
Tel. 060002658